

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère

Mogvntiæ, 1617

Cap. 22. De vacatione beneficiorum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78332)

CAPVT XXII.

De vacatione beneficiorum.

SVM MARIVM.

- 304 Quid sit beneficium vacare: & varia talis vacationis species.
- 305 Que beneficia dicantur vacare apud Sedem Apostolicam: & differentia inter reservata dispositioni Papa, & dispositioni Sedis Apostolicæ.
- 306 Reservatio clausa in corpore iuris.
- 307 Reservatio extra corpus iuris.
- 308 Quid sit beneficium vacare de iure tantum.
- 309 Vacatio primi beneficii propter secundum adeptum.
- 310 Causa ob quas affectus secundum beneficium, etiam curatum, non priuatur primo.
- 311 Vacatio beneficii per non promotionem ad presbyteratum.
- 312 Vacatio per matrimonium.
- 313 Quantumcumque consecutum non fuerit effectum suum.
- 314 Vacatio ob contractum ab initio maiore ordine.
- 315 De ratione qua ob concubinatum beneficiarii, vacat ipse beneficium.
- 316 De matrimonio, per quod beneficium non vacat.
- 317 De vacatione per professionem in religione, aut per translationem beneficiarii in aliam Ecclesiam.
- 318 Vacatio beneficii imposita ipso iure ob hæresim.
- 319 Imposita ob simoniam.
- 320 Imposita persequentibus hostiliter Cardinalem, aut Episcopum.
- 321 Imposita ob quadam alia crimina.
- 322 Quædam crimina ob qua beneficiarius non est quidem beneficium priuatus ipso iure, debet tamen priuari.
- 323 Casus in quibus beneficium vacat ipso facto tantum.
- 324 Alii in quibus iure simul, & facto vacat, & talis vacationis aliquot effectus.
- 325 Distinctio notanda ad cognoscendum quando non expectata Iudicis sententia beneficiarius tenetur relinquere beneficium, quo priuatur ipso iure.
- 326 Effectus non faciendi fructus suos, ob vacationem beneficii ipso iure.

304. **B**eneficium ex eo vacare dicitur, quod à nemine occupetur, vel possideatur, vt notat glossa ad primam Extrauagan. communem, tit. Ne sede vacante, verbo, Vacationum. Suntque variae talis vacationis species: quædam enim est facta, vt quando beneficia vacant tantum ad aliquem effectum, nõ autem absolute: vel ut ad finem permutationis faciendæ renuntiauerit quis beneficio. Nam ex eo vacat quidem; non tamen simpliciter, cum non possit conferri alteri, quam compermutanti, ex cap. vnico, De rerum permutatione, in 6. Similiter cum quis propterea auctoritate relinquit beneficium sine approbatione Superioris, ipsum vacat tantummodo facte, non item vere: quia talis per Superiorem cogi potest redire ad propriam Ecclesiam, ex cap. Si qui vero, & cap. Si quis Presbyter, si prima, quæst. 1. & cap. Admonet, De renuntiatione. Quædam vero est, qua beneficium dicitur vacare apud Sedem Apostolicam, quæ ex Gomezio ad regulam Cancell. De triennali possessore, q. 31. potest dupliciter intelligi: vno modo proprie, de reservatione, quæ clausa est in corpore iuris, præsertim in cap. 2. De præbendis in sexto. Altero modo improprie, de quacumque vacatione in Romana curia: ita vt idem sit vacare apud Sedem Apostolicam, quod vacare in Romana curia. Quædam præterea est, qua beneficium dicitur vacare extra Sedem Apostolicam, & ideo libere posse ab Ordinario collatore conferri. Quædam adhuc est, qua beneficium dicitur vacare ipso iure tantum; prout contingit cum eo ipso, quod ab aliquo certum crimen perpetratum est, is priuatur beneficio, nulla expectata admonitione, vel sententia Iudicis. Quædam item, qua ipso tantum facto vacat beneficium: vt censetur cum quis iustam habet beneficii titulum, seu proprietatem, nõ habet illius possessionem. Quædam demum qua tam de iure, quàm de facto beneficium vacat, vt accidit quando tam titulus, seu proprietas beneficii, quam possessio illius vacat. Atque de prima specie nihil hic occurrit ad antea dicta addendum. De cæterarum variis modis deinceps est dicendum.

De vacatione apud Sedem Apostolicam.

SECTIO I.

Beneficia vacare apud Sedem Apostolicam, vel in curia Romana, est reservata esse Summo Pontifici: vt censetur illa, quæ cum aliqui ex iure communi possint ab Ordinariis conferri, sibi soli Papa reservauit conferenda, ita vt nequeant ab Ordinariis ipsis conferri. Quæ reservatio nonnumquam est generalis, qua plura beneficia, sub vna ratione comprehenduntur: vt cum omnes Cathedralis Ecclesiæ, vel omnia beneficia alicuius prouinciæ, aut ciuitatis reservantur: nonnumquam vero est specialis, qua vel singulariter vnum, aut alterum beneficium, vel pluraliter beneficia certæ Ecclesiæ reservantur. Nota vero ex Nicolao de Milis in suo reperiario, verbo, Reservatio; per cap. Si gratiose, De rescriptis, in 6. reservationem beneficii quæ Papa facit suæ dispositioni, finiri morte ipsius: eam autem quam facit dispositioni Sedis Apostolicæ, non finiri. Quæ quidem dicitur clausa in corpore iuris, cum de ea textus habetur in Decreto, vel Decretalibus: cum vero in Extrauagantibus, vel regulis Cancellariæ, dicitur reservatio extra corpus Iuris.

Itaque clausa in corpore iuris censetur reservatio translationis Episcopi, cum de ea textus habetur in Decreto Gratiani 7. q. 1. cap. Mutationes, & in Decretalibus Gregorij, cap. Inter corporalia, & cap. Licet, De translatione Episcopi. Censetur quoque illa quæ habetur ex cap. 2. & ex cap. Præsentis, De præbendis in 6. pleniusque declaratur in Extrauag. communi. Ad regimen, eod. tit. Nempe reservatio beneficiorum, quæ in Romana curia vacare dicitur hoc nomine, quod vacent per obitum Curialium: nempe auditorum Rotæ, Capellanorum Summi Pontificis, Officialium Cancellariæ, Cardinalium, familiarium Summi Pontificis, & eorum qui Romanam curiam sequuntur, & moriuntur in loco vbi est eadem curia, vel extra curiam intra duas dietas: itemque Legatorum, & Nuntiorum Summi Pontificis, Curforum euntium, & redeuntium Romam. Cuiusmodi omnia in memorata Extrauag. prohibentur ab Ordinariis conferri; alioqui sit irrita collatio: siue beneficia sint cum cura, siue absque cura animarum.

Tres tamen sunt casus, in quibus beneficia sic vacantis, quando fuerit cum animarum cura, collatio relinquitur Ordinario. Primus est, ex cap. Scaturum, De præbendis in 6. quando Papa omiserit illud intra mensem conferre. Secundus est, ex cap. Si Apostolica ibidem, quando illud vacauerit Sede Apostolica vacante. Tertius, ex eodem cap. in fine, quando illud vacauerit etiam viuente Papâ, sed ipse moritur, antequam illud conferat.

Censentur autem extra corpus iuris esse reservationes illæ, quæ fiunt in primis Cancellariæ regulis, quarum, & similibus notitiâ habere cum maxime pertinet ad eos qui in Forensi praxi beneficiorum versantur, relinquemus illam petendam ex Gomezio & Rebuffo in eisdem regulis: contenti duo generalia monere. Vnum est, vt alia negotia, sic & beneficia, quibus Summus Pontifex manum imponit, censeri collationi, & dispositioni eiusdem reservata: vt si beneficium contulerit, & collatio sit nulla; siue quia per surreptionem obtenta fuit, siue quia fuit facta omnino incapaci, tale beneficium tunc dicitur affectum Papæ: ita vt nullus alius possit illud conferre ea vice, argumento cap. Inter dilectos, De excessibus Prælatorum. Item si Papa commendet beneficium alicui, manet per mortem commendatarij ipsi Papæ affectum: ita vt alius non possit illud conferre ea vice. Ad quod facit glossa, ad cap. Is cui procuratio, De electione, in 6. verbo, Confirmatus. Alterum est, quod habetur ex Bulla Gregor. Papæ 13. quæ incipit Sanctissimus in Christo Pater, edita anno Domini 1572. die 26. Iunij: Papam reservantem sibi beneficiorum collationem relinquere Ordinariis quatuor menses liberos, Martium, Iunium, Septembrem, & Decembrem: sique Episcopi, & alij Superiores Prælati apud suas Ecclesias, aut dioceses resident personaliter, relinquere sex menses in quibus possint talia beneficia conferre, Februarium, Aprilium, Iunium, Augustum, Octobrem, & Decembrem: re-

seruare vero sibi sex alios: ita ut cum eo illi alternatiuam habere dicantur: quia nimirum Papa confert vacantia in suo mense, & Palatus residens, vacantia in mense sequenti. Differentia tamen est inter menses Papa, & menses Ordinariorum, quod in illis Ordinarius non possit beneficia vacantia conferre: hi autem ita relicti sunt Ordinariis, ut Papa semper habeat potestatem praeueniendi; sed si non praueinat, valida erit collatio Ordinarij, quantumcumque Papa postea conferat: si facta fuerit capaci. De qua re Azorius tomo 2. lib. 6. cap. 34. quaest. II.

De beneficiorum vacatione ipso iure tantum.

SECTIO II.

Beneficium ipso iure tantum vacare censetur, quando titulus, seu proprietatis eius vacat quidem, non tamen possessio. Quo fit ut beneficium ita vacans possit per Ordinarium collationem conferri non vocato possessore, eoque inuito. Sed cum is qui illud tali modo impetrauit; nequeat possessionem adipisci sine causa cognitione, ac nisi vocato possessore, fit ut beneficium non vacet de facto, eum de facto teneatur adhuc a priore possessore, quem oportet appellare pro possessione dimittenda vacua: argumento cap. Licet Episcopus, De praebendis in 6. Et ratio est, quia ex vna parte Episcopus, ius quod habet collationis, exercere potest inuito eo, qui tantum de facto possessor est: sicut & quilibet potest rem suam de facto detentam ab vno, concedere alteri, detentore ipso non vocato, cum ex reg. 26. iuris, digelitis: Qui potest inuitis alienare, multo magis & ignorantibus, & absentibus potest. Ex altera parte vero nemo possessorem rei suae potest possessione priuare auctoritate propria, ex lege. Extat enim decretum, ff. Quod metus causa gestum erit.

Imponitur autem a iure istiusmodi vacatio, nonnunquam ob factum, non habita ratione maleficij; nonnunquam ob maleficium seu crimen. Atque pluribus modis contingit illius prioris generis vacatio. Primus est, cum quis habens dignitatem, personatum, vel quodcumque beneficium curatum, adipiscitur aliud ei simile, nam per adeptam pacificam possessionem secundi (quae possessio non censetur haberi ante elapsum duorum mensium vel potius anni integri tempus; ut probat Iosephus Mascardus, De probationibus conel. 183. num. 48.) vel si per beneficium ipsum steterit quominus eandem adipiscatur: primum vacat ipso iure, ex Extrauag. communi Execrabilis De praebendis §. Qui vero, & ex cap. De multa eodem tit. & ex cap. De officio Vicarij: quod idem est de aliis beneficiis sub eodem recto dicendum: nempe per adeptam pacificam possessionem secundi beneficij, prius possessum, si in eadem sit Ecclesia, vacare, per cap. Literas, De concess. praeben. & Clem. finalem, De praebendis.

Nota autem cum Panorm. ad idem cap. De multanum. 2. non vacare ipso iure beneficium secundum adeptum, si vel ipsum, vel alterum prius habitum non sit Curatum quantumcumque sit incompatible. Fundamentum Panorm. est, quod in eodem cap. §. Praesenti: ad talem poenam requiratur, ut tam primum quam secundum beneficium annexam habeat curam animarum.

Nota secundo, quod per cap. Eam te, De aetate, & qualitate, & cap. Referente, De praebendis, habenti duo beneficia curata detur optio retinendi quod maluerit: intelligendum esse (ne pugnet cum cap. De multa, eodem titulo) quando utrumque beneficium eidem conferretur eodem tempore: neque constat quod primum sit, & quod secundum, ex glossa penult. ad citatum cap. Eam te: in additione.

Nota tertio. Eum qui beneficium proposito modo vacans obtinuit a collatore: priuari iure quod in eo acquisiuit, si illud tenentem a possessione depellat propria auctoritate, ex cap. Eum qui, De praebendis, in 6. Item si possessio beneficij ablata sit alicui, eam restitui debere priuquam de titulo disputans audiatur, iuxta cap. 1. & cap. In literis, De restitutione spoliatorum.

Nota quarto, causas non deesse ob quas ille qui secundum beneficium affectus est, non priuatur primo possessio, vel illius possessione, quantumcumque sit curatum. Ea

sunt: primo, si dispensatus sit quis ad retinendum utrumque beneficium, ut in cap. Si gratiole, De re scriptis, & in cap. Non potest, De praebendis, utrobique in 6. Deinde si simul, & semel duo beneficia collata fuerint vni a diuersis, etiam si curata sint. Nam is optionem habet quod maluerit retinendi, ut in cap. Eam te, De aetate, & qualitate. Praeterea si quis calore iracundiae secundum acceptauerit, incontinenti seu statim poeniteat talis acceptationis, potest illud repudiare; ut notat Panormit. ad cap. De multa tit. De praebendis, num. 13. quia quod calore iracundiae fit admittit poenitentiam, argumento cap. Si quis irarus, 2. quaest. 3. Item fieri potest, ut acceptatio secundi beneficij non probeatur a Superiore acceptantis, ideoque primum non vacet, cui renuntiare non potuit sine consensu eiusdem Superioris: qui & potest eum ad suam Ecclesiam reuocare, ut Panormit. in sequenti num. 15. docet, per cap. Admonet, De renuntiatione. Adde ex eodem Panorm. ibidem num. 14. eum qui fecit expensas de patrimonio, in primo beneficio: non cogi illud dimittere, donec ei de fructibus satisfactum sit, argumento cap. Quicumque, 12. quaest. 4. Alia quae huc referri possunt habet Sylu. in verbo, Beneficium 4. quaest. 4. apud quem videri possunt.

Secundus modus, quo ex facto siue maleficio, vacatio beneficij contingit ipso iure, est per non promotionem ad presbyteratum: nempe quando non presbytero collatum est Parochiale beneficium, nec ipse intra annum efficitur presbyter. Is enim ipso iure priuatus est beneficium eodem: ita ut illud possit tanquam vacans conferri alteri, iuxta cap. Licet Canon. & cap. Commilla, De elect. in 6. Adde consequenter: quod idem met ad presbyteratum non promotus, nequeat resignare alteri, aut permutare eiusmodi beneficium: utpote qui eo priuatus est. Porro is annus ex citato cap. Commilla, §. Annus autem: incipit computari ab eo tempore, quo beneficiarius habet pacificam possessionem, nec per ipsum stetit quominus illam prius habuerit. Intra quod etiam tempus, locus est excusationi, cum prouisus de beneficio curato, legitime impeditus est, ne ad presbyteratum promoueretur, ex eodem cap. Commilla. Exempli gratia, si non habuit Episcopum a quo ordinaretur: aut Episcopus noluit eum ordinare; aut quo tempore debuit ad Ordines accedere, impeditus est morbo domi detentus. Quae omnia locum habent quoque in eo qui obtinuit vicariam perpetuam ex Clem. vnica, De officio Vicarij: itemque in eo qui obtinuit Prioratum conventuale, aut Curatum, ex Clem. Ne in agro §. Caeterum, De statu monachorum, siue illum habeat in titulum, siue in commendam. Non habent autem locum in Decanis, & aliis praefectis praesidentibus Capitulo, collegiove Canonico. Nec item in Episcopis, aut Abbatibus: quia praedicta iura loquuntur de parochiali Ecclesia, aut Prioratu: neque poenae sunt interpretatione extendendae: Quo argumento in cap. Statutum, De electione in 6. decernitur, neque habere locum in Ecclesiis Collegiatis, quantumuis parochialibus.

Tertius modus, quo contingit ipso iure beneficium vacare, est per matrimonium a beneficiario contractum. Nam ex cap. 1. cap. Quod a te, cap. Diuersis fallacis, & cap. Cum decorem, De Clericis coniugatis: qui beneficia habent, & uxorem ducunt priuantur illis. Si opponas non priuari ipso iure, sed tantum per sententiam Iudicis priuandos esse, ut memorata Capitula innuere videntur, cum vtuntur verbis futuri temporis; ut deponantur, priuantur, relinquunt beneficia, & retineant uxores. Respondetur ex communi Doctorum consensu, & Ecclesiae vsu haberi contrarium, per eadem Capitula. Illa vero verba, referri ad vacationem de facto in qua sit opus sententia Iudicis, & cognitione causae ad habendam possessionem collati beneficij vacantis per contractum matrimonium: eodem scilicet modo quo traditum in cap. Diuersis fallacis, ante citato intelligendum est; nempe Episcopum qui sciens contulit beneficium coniugato, non posse eundem beneficio priuare: sed opus esse auctoritate Superioris: intelligendum inquam est de priuatione possessionis, non autem iuris, cum beneficium non possit coniugato conferri de iure.

Si rursus opponas, quod in cap. Ioannes, De Clericis coniugatis, prohibeatur coniugatus molestari super resu-

ratio-

ratione, dummodo nullum percipiat beneficium Ecclesiasticum, quo iudicatur in coniugio posse teneri beneficium. Responderi ibidem glossa finalis: quod tenere possit per dispensationem Papae: aut beneficii nomine illic intelligi pensionem, seu stipendium quod laico nonnunquam datur ab Ecclesia: ratione cuius etiam si datum non sit in titulum beneficii, debeat tamen portare tonsuram, si consuetudo ita ferat.

313. Procedunt autem ista quantumcumque; matrimonium à beneficiario contractum, non sit per carnalem copulam consummatum, imo, ut ad memoratum cap. i. nu. 7. notat Panormit. quantumcumque; de facto tantum sit contractum, nec ipsum subsistat: siue ob consanguinitatem detectam inter contrahentes, aut aliud impedimentum canonicum siue quod post nuptias ante matrimonij consummationem vxor transferat ad Religionē: & ideo matrimonium ipsum dissolutum sit, ex cap. Verum. De conuersione coniugatorum. Quam doctrinam alius citatis Azor sequitur in 2. tomo Moral. Instit. lib. 7. cap. 16. quæst. 5. sub finem. Beneficium autem contrahentis propterea censetur in talibus casibus vacare ipso iure, quod matrimonium sit ita contrarium ordini Ecclesiastico ut ab hoc resiliere, consequenterque beneficium suum pro derelicto habere, eive ipso facto renuntiare velle beneficiarius videatur matrimonium contrahens (ad quod facit cap. Ex ore, iuncta glossa, ad verbum, Renuntiasse: De his que sunt a maiori parte Capituli) adeo ut talis nequeat ad idem beneficium redire, quantumcumque non sit vere coniugatus: quia sicut priuatio contractus semel de facto inducta, non reuiviscit: ita nec gratia concessi beneficii semel extincta, etiam cessante causa extinctionis, reuiviscit postea: ut deduci potest ex Clement. Gratia De rescriptis. Atque hæc pertinent ad beneficiarios in minoribus Ordinibus constitutos, quibus matrimonium contrahere permittitur.

314. De beneficiariis maiore Ordine, etiam solo subdiaconatu initiatis, quibus nuptiæ sunt interdictæ (iussumque est ut si de facto ducant vxores, dimittant eas tanquam concubinas cap. i. cap. Quod à te, & cap. Cum decorem, De Clericis coniugatis) difficultas est, num si vxores de facto duxerint, beneficia ipsorum vacent ipso iure: an vero sit opus priuatione, per Iudicis sententiam faciendam. De qua re Panormit. in cit. num. 7. differens, concludit ipso iure vacare beneficia, nec opus esse Iudicis sententia condemnatoria. Ratio est, quod iuxta cap. Eum re De præbendis in 6. non debeant melioris conditionis esse, quam beneficiarij minoribus tantum Ordinibus initiati, qui contrahendo non delinquant: argumento cap. Nuper, De bigamis. Neque refert quod matrimonium non valeat, quia cum per ipsos non stererit, quin matrimonium contraheretur (prout in in eod. cap. Nuper, notatur) merito perinde puniuntur, ac si vere contraxissent.

Accedit quod ipso facto, qui matrimonium contrahit, videatur renuntiare beneficio, vitam eligendo Ecclesiasticæ contrariam. Adde quod per cap. Sane secundo De Clericis coniugatis, cum Sacerdote qui matrimonium contraxit, post penitentiam longam, & vitam laudabilem peractam, dispensari possit, eique beneficia restitui. Unde sequitur illa esse ei adempta per contractum matrimonium. Quam doctrinam citatis auctoribus Azor sequitur in ante memor. quæst. quinta.

315. Cæterum ipsi sacris Ordinibus initiati non sunt ob concubinatum sine contractu matrimonij iure ipso priuati suis beneficiis: sed sunt per Iudicis sententiam priuandi, per cap. Sicut, De cohabit. Cleric. & mulierum, contra quos, ac cæteros beneficiarios fornicarios procedendi, formula traditur in Concil. Trid. sess. 25. cap. 14. De reformat. nempe ut primum à Superioribus moneantur relinquere concubinas, quas domi, vel alibi derinent. Deinde si moniti non abstinuerint se ab illis, sint ipso facto priuati tertia parte suorum prouentuum Ecclesiasticorum, qui fabricæ Ecclesiæ, aut alteri pio loco, arbitrio Episcopi applicentur. Tertio, adhuc nihilominus in tali crimine perseverantes, si secundo moniti non pareant: non tantum omnes prouentus suos Ecclesiasticos eo ipso amittant, sed etiam sint quamdiu arbitrabitur Ordinarius, suspensi ab

administratione ipsorum beneficiorum. Quarto, si ita suspensi necdum desistant: omnibus beneficiis portionibus, ac officiis, & pensionibus quibuscumque Ecclesiasticis priuentur, atque inhabiles, & indigni quibuscumque honoribus, dignitatibus, beneficiis, & officiis reddantur: donec per manifestam vitam emendationem, à Superioribus ipsorum visum fuerit, ex causa cum eis dispensandum. Ac tandem adhuc ad vomitum reuersi præter prædictas poenas, excommunicationis gladio plectantur. Quorum omnium cognitionem, Concilium vult non ad Archidiaconos, aut Decanos, vel alios inferiores pertinere, sed ad Episcopos qui sine strepitu, & figura iudicij, solaque veritate facti inspecta, procedere possint tanquam Sedis Apostolicæ delegati, nulla appellatione, aut exemptione obstantes.

Restat hic monendum, quod in superius citato num. 7. Panormit. & Giga De pensionibus, quæst. 54. num. 9. & 10. habent ex Ioanne Andrea, non vacare beneficium ob matrimonium, quod est nullum, vel ex defectu consensus: ut cum alteruter contrahentium est mente captus: aut metu cadente in constantem virum adigitur ad contrahendum (nulla enim ratio matrimonij esse potest sine libero consensu) vel ex defectu competentis ætatis: ob quam matrimonium contractum habet tantum rationem sponsaliorum, de futuro ex cap. vnico, De desponsatione impuberum, in sexto. Addit Giga in eadem quæst. 54. sub finem: eodem modo quo beneficium vacat per matrimonij contractum, pensionem Clerico attributam extinguui.

Quartus modus, quo adhuc vacatio beneficii contingit ipso iure, est per beneficiarij professionem expressam, vel tacitam in religione approbata, ex cap. Beneficium, De regularibus in sexto, non autem per ingressum religionis infra annum probationis, ut ibidem exprimitur.

Quintus modus est per translationem: vacat enim Ecclesia, Prælati ipsius in alteram Ecclesiam translato, cap. Si quis iam translatus 2. q. 2. vbi vide glossam. Deinde Episcopus propria autoritate ad aliam sedem transfrens, ipso iure amittit vitamque, id est, & possessionem & ambiam, cap. Quanto, De translatione Episcopi.

De criminibus ob que vacatio imposita est ipso iure.

SECTIO III.

Vacatio posterioris generis, qua scilicet beneficium ipso iure vacat ob crimen, contingit quoque pluribus modis.

Ac primo ob hæresim; nam hæretici manifesti priuantur ipso iure beneficiis, per cap. Ad abolendum, De hæreticis (prout bene declarat Rebuffus in Praxi beneficiorū tertia parte sub initium) ad quod cap. glossa, verbo reprehensus, notat manifestum hæreticum dici eum, qui talem se esse confitetur, vel qui legitima probatione, puta per testes, est de hæresi conuictus, vel qui dogma hæreticum publice prædicat, & defendit. Idem etiam, prout inquam ipso iure suis beneficiis, dicendum est de iis qui suffragis, & ope hæreticorum ea consecuti sunt, ex cap. 2. §. Ad hæc, De hæreticis, in 6. Idem etiam de apostatis à fide, ut habet Rebuffus loco cit. num. 47. quia plus est apostata, quam hæreticus: nec debet ad Clericatus officium admitti, distinct. 50. cap. penult. & vltimo. Idem demum de schismaticis, ut ibidem num. 29. habet quoque Rebuffus, per cap. Nos consuetudinem, distinct. 12. & cap. Quia diligentia, De electione. Rationem addens, quia ex cap. Inter 24. quæst. 3. nullum schisma est, nisi sibi aliquam hæresim coniungat, ut recte ab Ecclesia recessisse videatur.

Contingit secundo eadem vacatio, per simoniam. Nam ex Extrauag. communi Cum detestabile, De simonia, beneficium simoniace adeptum adimitur ipso iure, ita ut possessor fructus suos facere non possit, incurratque in excommunicatione Papæ reservatâ. Nec etiâ posse remedio trienniali possessione (ut patet ex eiusdem verbis relatis in præced. nu. 258.) idque siue simonia sit realis, siue tantum conuentionalis, ut tractat Gomefius ad eandem regu-

Iam questio, 12. id est, siue commissa sit dato, & accepto; siue tantum promissa aliquo temporali, pro beneficio. Idem autem in fine eiusdem questionis alijs citatis notat, ob conventionalem simoniam beneficium non vacare ipso iure, sed requiri iudicis sententiam, nisi postea impleatur promissum: quo casu ex contentionali sit realis simonia. Adde & nisi simonia sit confidentialis propter constitutionem Pij quinti, quam Nauarr. habet in Enchir. cap. 23. num. 110.

Si queras, An ista procedant in eo quo ignorante commissa est simonia. Respondetur quoad vacationem procedere: vt ad cap. penult. De electione Panormit. notat, & iam docuimus in preced. lib. 23. cap. 12. sect. 2.

Si etiam queras, An qui simoniace adeptus est beneficium, priuatur quoque ipso iure alijs beneficijs non adeptis simoniace. Respondetur, ea de re esse controueriam, quam in tomo primo De religione libr. 4. capit. 58. Suarez tractat: cum quo partem negantem in praxi tenere possumus tanquam fauorabilem, ac in communi vbi positam ac per eundem auctorem bene stabilitam: vt ipsum legenti satis patere potest. Fundamentum vero est, quod nullum decretum inueniatur in quo talis poena (priuationis, inquam, beneficiorum ante simoniam commissam possessorum) feratur, addita particula ipso iure, vel ipso facto, aut alia aequivalenti, sine qua nullam poenam censeri ratam, nisi in Ordine ad iudicis sententiam condemnationem; regula est receptissima tam Theologorum quam Canonistarum.

Contingit tertio; per crimen vacatio beneficij, ex cap. Felicis, De penis in 6. quando quis persequitur, vel percutit Cardinalem, vel mandat persequi, aut percuti, vel quando locus est percutientium. Item ex Clem. 1. De penis, quando quis in Episcopum fuerit similiter iniurius. Quamquam si se legitime defendendo, vt vim vi cum moderamine inculpate repellendo, percuteret, excusatio esset ab hac poena, vt & ab homicidio, ex cap. Significasti, secundo, De homicidio: & ab excommunicatione, ex cap. Si vero 1. De sentent. excommunicationis.

Contingit quarto, per Clementinam 2. De penis; si quis beneficiarium includens coegerit ipsum renunciare beneficio. Nam vltra alias poenas, & nullitatem renunciationis, qui id egerit, si sit Prælat, per triennium suspenditur a perceptione fructuum Ecclesiarum suarum: si vero sit alius beneficiatus, priuatur ipso iure beneficijs suis.

Contingit denique: Tum in electoribus, qui fuerint negligentes post octo dies, ad electionem electo presentandam, cessante impedimento legitimo. Nam per triennium suspendantur ab omnibus beneficijs, quæ habuerint in Ecclesia ipsa electiua: sique intra id tempus se iniecerint ad administrationem eorundem beneficiorum, ipso iure illis priuantur, ex cap. Cupientes. §. Ceterum, De elect. in 6. Tum in eo, qui possidens beneficium fructus illius sequestrato sibi usurpat, impeditque sequestrum. Nam talis ipso iure priuatur eodem beneficio, ex Clem. vnica, De sequestratione possessionis, & fructuum: Tum in eo qui alio possidente nactus est possessionem beneficij propria auctoritate, ex cap. Eum qui, De præbendis, in 6. hocq; modo beneficium dicitur vacare per intrusionem: Tum etiam in beneficiato qui rem immobilem Ecclesie suæ alienat sine auctoritate, & consensu Papæ. Nam talis si inferior sit Episcopo, vel Abbate, per Extrauag. primam communem, De rebus Ecclesie non alienandis, ipso iure priuatur beneficio suo: Tum demum in eo qui se opposuerit electioni, tanquam factæ contra formam iuris, vel de persona indigna, nec possit probare quod obreuerit: nam talis per triennium suspenditur a beneficijs quæ habet in Ecclesia electiua; siq; se interea illis ingesserit, priuatur ipso iure titulo eorundem, per cap. 1. §. fin. De electione in 6.

Præter hæc autem hæcenus proposita crimina, dantur alia, ob quæ beneficiarius non est quidem priuatus beneficio ipso iure: potest tamen, & debet priuari: de quibus pro Confessarij institutione sufficit in genere monere cum Rebuffo in eodem titulo De modis amittendi beneficia numer. 61. & 62. quod Clericus priuari beneficio debeat tantum pro graui delicto: neq; talem poenam a Iudice infligendam esse, nisi id à iure statuatur: prout statuitur de peccato

non residendi, cum beneficii residentiam requirit in capite. Ex parte 1. & cap. Conquerente, & cap. Inter, De Clericis non residentibus. In cuius statui executione oportet, iuxta cap. Ex tua, & cap. Clericos eod. titulo, præmissam esse monitionem nõ residenti vt resideat: nempe si compareat, moneatur per citationem: sin minus, quia scilicet eet vagabundus discurrat, trinæ citationis edictum, in Parochia ipsius publicetur: atque si citatus non compareat intra sex menses, priuabitur beneficio, ex citato cap. Ex tua, iuncta glossa. Itemque si appareat quidem, sed non obediat, nisi rationabilem causam habeat non residendi, vt morbum suum, vel suorum, inimicitias capitales, acris intemperiem, vel alia similia, ex cap. finali, eod. tit. Statuitur item de Clerico exerceente iudicium sanguinis, per cap. Clericis Ne Clerici, vel Monachi, & cap. Ex literis, De excessibus Prælat. Quod intelligendum est pari ratione de omni crimine, quod ex iuris dispositione inducit irregularitatem, iuxta illud quod habet Panormit. ad cap. Latores De Clerico excommunicato ministrante, num. 2. Omnem irregularem dignum esse depositione. Statuitur demum de excommunicato, qui per annum in excommunicatione perstitit, per cap. Rursum cum sequenti tit. quest. 3. prout bene tractat Selua De beneficio 3. parte quest. 4. ver. us finem. Neq; opponi potest, excommunicationem non imponi semper pro crimine adeo graui de se, vt dignum sit priuatione beneficij; nam etsi id ita sit, tamen persistenti illa in excommunicatione per annum, reddit graue quodcunque tale, vt satis indicauit Concilium Trident. sess. 25. cap. 3. De reform. in fine, cum statuit contra annexum censuris, si per annum infordnerit in illis, posse, vt contra de hæresi suspectum, procedi.

De vacatione ipso facto tantum, vel iure simoniam, & facto.

SECTIO IV.

Ipso facto tantum, & non iure vacare dicuntur beneficia. Primo, si possessor titularis beneficij, a corporali possessione deiciatur vi, vel alio modo illegitimo: nam non definit esse titularis, ideoque beneficium non vacat iure: sed quia ille non habet possessionem, beneficium dicitur de facto vacare, donec spoliatus restituatur in integrum. Ad hoc induci potest caput. Accepta, De restitut. spoliat. Secundo, si quis metu, aut vi cogatur eiurare beneficium, non ideo minus dicitur titularis, ideoque beneficium de facto tantum vacat, ex cap. Ad auros & cap. Ad audientiam, De ijs quæ vi, metulve causa sunt. Tertio, si Clericus per longum tempus absens sit a sua Ecclesia, censetur habere beneficium suum pro derelicto: quod ideo vacat ipso facto: sed quia conferri alteri non potest, nisi post legitimam admonitionem absentis, iuxta cap. Ex tua, & cap. Clericos, De Clericis non residentibus, nõ censetur vacare de iure. Quarto, si beneficium collatum sit absenti, & ignorant collationem: ipsum, vt potest non dum acceptatum à prouiso, vacat de facto: non autem de iure, quia Ordinarius non potest illud alteri conferre, ex cap. Si tibi absenti, De præbendis, in sexto.

Ipso iure autem, & facto simul, beneficia dicuntur vacare per mortem beneficiarij: cum enim hic sit tantum fructuarius: & in beneficijs interdita sit omnis quasi hæreditaria successio: eo ipso quod is moritur, tam de iure, quàm de facto beneficium vacare censetur. Dicuntur beneficia eodẽ modo vacare per renunciationem, de qua pluribus dicendũ est sequenti capite: sed prius proponendæ sunt aliquot effectus ipsius vacationis.

Primus est: vt beneficium cum vacat ipso iure, possit impetrari antequam accusetur, vel condemnatur reus criminis, propter quod induta est vacatio. Vide antedicta in sect. 3.

Secundus est: vt in conscientia beneficium quod vacat ipso iure, nonnunquam sit statim dimittendum nonnunquam vero expectari possit Iudicis sententia declaratoria criminis, prout patet ex ijs, quæ tradidimus in preced. lib. 13. cap. 26. quest. 3.

Ad cuius plenam intelligentiam distinguendum est inter leges Ecclesiasticas imponentes ipso facto, vel iure priuatio-

nam beneficij. Nam alie sunt quæ eam imponunt, non in pœnam criminis, sed tantum ob factum Clerici, vel euentum, vel conditionem tacitam non impletam, sub qua fuit eidem Clerico collatû beneficium: adeo vt leges huiusmodi censentur potius conuentionales, quam pœnales. Quo fit, vt eæ in foro conscientie inducant obligationem statim dimittendi beneficium. Sic ille qui matrimonium contrahit, aut qui professionem facit in religione approbata, aut qui accepto Parochiali beneficio nõ promouetur intra annum ad presbyteratum, nullatenus potest beneficium retinere.

Alie autem leges sunt quæ vere, & propriè pœnales, beneficiorum priuationem imponunt in pœnam criminis commissi: hæc iuxta Soti, & aliorum sententiam quos secuti sumus loco antememorato, non obligant Clericû in foro conscientie, ad beneficium statim dimittendum: quia cum ipse vere, ac propriè habuerit ius acquisitum in beneficio: non debet in foro conscientie, contra seipsum tam grauem pœnam exequi, sed potest expectare sententiam Iudicis. Neque obstant verba legis: Sit ipso iure priuatus, vel vacet beneficium: quia tantum significant esse alijs ius beneficium impetrandi eo ipso, quod beneficiarius fuerit in iudicio declaratus reus illius criminis: ita vt opus non sit aliqua alia sententia, qua is condemnatur priuatione beneficij: sicut est opus, cum lex non priuat, sed præcipit priuandum.

Quod tamen non procedit, cum in lege adiecitur: Sit ipso iure priuatus beneficio, absque vlla declaratione, vel ministerio Iudicis. Aut, priuatum esse ipso iure beneficio, præsentis decreti vigore declaramus. Aut ipso iure priuatus, ita vt in foro conscientie beneficium dimittere teneatur. Nam tales particule additæ inducunt in foro conscientie priuationem beneficij, ante omnem declarationem criminis: quasi Ecclesia sub ea conditione Clerico beneficium contulerit, vt si tale crimen patrarit, debeat statim illud relinquere. Vnde possumus argumentum sumere; quod cum tales particule non addantur frustra, sed habeant eum effectum quem diximus: dum non adduntur in lege; indicari quod ea non imponat obligationem in conscientia dimittendi statim beneficia: sed ita, vt possit expectari Iudicis sententia declaratoria criminis. Id quod locum habere, etiam quando crimen notorium est ex euidencia facti, Sotus libro 1. *De iust. & iure, questio. 6. art. 6. in fine tertie conclusionis. satis probabiliter tenet contra Pan. vnit. ad caput. Cum non ab homine, De iudicij, Ratio est, quia euidencia facti non succedit loco sententie Iudicis sed loco accusationis, iuxta cap. Euidencia De accusat. iuncta glossa finali.*

326. Tertius effectus vacationis est, vt ipso iure, vel ipso facto priuatus beneficio non faciat fructus suos. Qui quidem cum aliqua restrictione intelligendus est quoad vacationem ob crimen. Nam ante latam sententiam declaratoriam eiusdem criminis, talis vacatio non obstat quin beneficiarius possit fructus beneficij percipere iuxta tradita à nobis in expositione primæ difficultatis addite à nobis ad supra memoratam questio. tertiam. Post eiusmodi vero sententiam nequit illos percipere: ita vt perceptos restituere teneatur, tanquam alienos, cum & titulo & administratione beneficij priuatus sit. Qua etiam de causa id ipsum beneficium nequit ab ipso tunc resignari alteri, aut permutari cum alio beneficio.

CAP. XXIII.

De renunciatione beneficiorum.

SVMMARIVM.

- 327 Renunciationis beneficij varia genera.
 328 Renunciare potest quis beneficio, non tantum per seipsum, sed etiam per procuratorem: & tres casus in quibus, tenetur renunciare.
 329 Obligatio iuris naturæ relinquendi beneficium, & restituendi fructus ex eo perceptos.
 330 Dux regula Cancellaria in renunciatione obseruanda.
 331 Condicio renunciationis vt fiat auctoritate Superioris.
 332 Conditiones, vt scienter, & vt sponte fiat.

333 Difficultas, An irrita sit renunctio facta metu.

334 Alia, An facta à minore 25. annis: aut facta in seruitore morbi acuti.

335 Reliquæ conditiones requisitæ ad validitatem renunciationis.

336 Per renunciationem vnde factam beneficium vacat.

337 Modi quibus datur regressus ad illud.

338 Quando renunctio possit aut non possit fieri propria auctoritate.

339 Renunctio est aut tacita, quæ dupliciter contingit: aut expressa, quæ distinguitur in puram & conditionatam.

340 Conditiones quatuor species: & quod tres primæ possint tantum coram Papa fieri.

341 Quod quartæ possit fieri coram Ordinario.

IN Decretalibus tam Gregorij, quam Bonifacij, & in Clementinis, est titulus De renunciatione: quæ varia habet nomina. Aliquando enim vocatur cessio, aliquando resignatio, aliquando simplex renunctio; & aliquando regressus: cum aliqua tamen differentia. Nam cessio proprie est, quando renunciatus nondum habet possessionem beneficij, sed tantum ius ad illud. Resignatio vero, quando aliquis suum renunctiat in fauorem al cuius, quem nominat in ipsa renunciatione. Simplex autem renunctio, quando neminem nominat. Regressus denique, quando aliquis ita renunctiat, vt post mortem illius cui sit resignatio, beneficium reuertatur ad resignantem. Consi. Ierabimus autem primo renunctiantem, secundo, modum renunciationis, tertio, effectum eiusdem, quarto, varias illius species.

De renunciante.

SECTIO I.

Circa renunciantem obseruandum est, quod beneficiarius possit beneficio suo, tanquam rei ad se spectanti renunciare vel scripto vel verbo: idque per seipsum vel per procuratorem renuncians, possit reuocare eam renunciationem, quamdiu res est integra, hoc est, quamdiu non accesserit approbatio Superioris: quantum cuique ipse renunciatus multa interea faciat, quæ facere solent is qui plene renunctauit, argumento cap. Lecta, De renunciatione. Verumtamè is qui renunciationem reuocat, curare debet vt suus Procurator, vel Superior talem reuocationem intelligat antequam beneficium alteri conferatur: alioquin enim reuocatio non habebit locum, ex Clementina vnica, De renunciatione.

Aduerte vero ex cap. Quidem, De renunciatione: beneficiarium qui petijt & impetravit à Superiore facultatem renuncianti suo beneficio, si postea mutet sententiam, cogi nihilominus renunciare. Præter quem casum dantur duo alij, in quibus beneficiarius tenetur beneficio suo renunciare, illudve relinquere. Prior est, quando committit peccatum, quod sic ius punit priuatione beneficij, vt exprimat obligari in conscientia illud relinquere. Exemplum habetur in eo, quod Concilium Trident. sess. 24. cap. 18. versu. *Cauentur*. De respo. m. statuit de ijs qui examinant Parochos iuxta eundem Concilij decretum: si aliquid recipiant ratione eiusdem examinis: tam eos ipsos qui accipiunt, quam illos qui dant, perdere omnia sua beneficia, nec posse absolui, nisi eadimittant. Posterior casus est, quando pœna Ecclesiastica debetur etiam iure naturali. Ad illud enim quod est de iure naturali, quisque in conscientia statim tenetur.

Vbi aduerte, quod omnis obligatio iuris naturæ ad relinquendum beneficium, vel restituendum fructus perceptos, nascatur ex eo quod beneficiarius omittat officium, propter quod datur beneficium. Inde enim sequitur recte rationi aduersari, vt beneficium retineat, vel fructus eius capiat, qui non potest, aut non vult officium propter quod ipsum datur, exercere.

Id quod potest tribus modis contingere. Primus est, quando beneficiarius habet essentiale impedimentum: vt si duxerit uxorem, vel professionem fecerit in religione approbata. Item si nolit suscipere Ordines, vel acquirere scientiam, quam tale beneficium requirit. Itemque, iuxta cap. Nisi, De renunciatione, ob scandalum, aut malitiam populi, ineptus

efficitur